

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Slovesno odkritje nagrobnega spomenika umrlemu tovarišu Leopoldu Potrebinu se vrši dne 16. oktobra t. l. v Radečah pri Zidanem mostu po sledečem vzporedu: 1. Ob 1/4 12. uri sv. maša-zadušnica za pokojnega v farni cerkvi v Radečah. 2. Izprevod na pokopališče. 3. Nagrobni govor. Govori gospod nadučitelj Ivan Malnarič. Med govorom se odkrije spomenik. 4. Nagrobnica. Zapoje učiteljski zbor. Vse znance in prijatelje pokojnika vabi k udeležbi »Pedagoško društvo« v Krškem. Za odbor: Ivan Rupnik, tajnik.

Iz kočevskega okraja nam poročajo: Lepo število učiteljev in učiteljic nas je pohitelo dne 22. septembra v prijazno Sodražico, kjer je bilo tretje letošnje zborovanje našega učiteljskega društva.

Obžalovati je le, da so se tudi to pot s svojo konsekventno abstinenco odlikovali oni člani, zaradi katerih je bil ta kraj v prvi vrsti določen za zborovanje. To je predsednik St. Tomšič v svojem nagovoru tudi z ogorčenjem omenil. Z veseljem pa je pozdravil na novo pristopivše člane gdč. Ant. Virkovo, g. K. Finka in Iv. Štruklja. Dobro došli! je zaklical tudi gospe Legatovi, potem štajerskima tovarišema gdč. N. Legatovi in J. Jelovšku ter visokošolcu Tomšiču. Nadalje je vspodbujal k vztrajnemu delovanju, rekši, da ne smemo odnehati od boja, dokler ne bo naše neznosno gmotno stanje po uresničenju znanega § 55. olajšano.

Za njim je povzel besedo prvi poročevalec tovariš Fr. Mlakar ter jel razpravljati o gojenju narodnega čuta. Kot najpripravnejše predmete za to smatra jezikovni pouk, zemljepis in zgodovino ter petje. Pri jeziku: pouku je pridno memorirati primerne spise, zlasti pa pesmi, polne čuvstev in misli. S tem pospešujemo govorništvo. Grki in Rimljani so bili izvrstni govorniki, zato pa so bili tud globoko prepojeni s čutom narodnega duha.

Ogenj domovinske ljubavi se nadalje v nemaj pri opisanju naših prirodnih krasot in pri životopisih narodnih in zgodovinskih junakov (Samo, Turjaški grofje, Lambergarji, Ciril in Metod itd.). Ko razpravljamo o Češkem, Ruskem, i. t. d., je zbujači v mladini zavest slovanskega ponosa, kažoč jim, da »največ sveta otrokom sliši Slave«.

Delajmo pa tudi med ljudstvom kot narodnjaki. Pridno gojimo domovinske pesmi kot je n. pr. Slovanska pesem, opozarjamo, kako nevarna narodna volkova sta nam Nemeč in Lah ter kažimo na eminentno važnost Ciril-Methodove družbe, za katero delovati si šteje vsak učitelj v največjo narodno dolžnost.

Drugi poročevalec je bil Mih. Vrbič iz Sodražice. Ta je v jako poučnem, zanimivem, 1 uro trajajočem prostem govoru podal jasno sliko o čebelarstvu. Po kratkem zgodovinskem pregledu (medica pri pradedih, slovenski govori imenitnega čebelarja Janše na Dunaju, skoro svetovnoznani Ambrožič itd.) je spodbujal učiteljstvo k marljivim pečanju s to panogo narodnega gospodarstva; ne bodimo v tem oziru več do vratu zapeti, da na polju racionalne čebeloreje ne bo več toliko praznine — saj je to zanimiva, veselje zbujača, odpočitek nudeča, nam in narodu korist prinašajoča stroka.

Nadaljno snov je razpravljajal po sledečem redu: 1. Vrsta čebel (govornik priporoča le našo domačo sivko). 2. Izboljšanje plemena. (Po lepih trojih bodo večje in močnejše čebele. Nad 2 leti staro matico je treba odstraniti, ker se z vednim zaleganjem tako spridi, da se izvale le trotje, ne pa tudi delavke.) 3. Naprava čebelnjaka. (Imeti mora prost izhod ter biti tlakovan.) 4. Panjovi. (Za kupčijo so pripravni »kranjski« panjovi, za dom pa panjovi s premakljivim satovjem.) 5. Med. (Jemanje iz panjev, shranjevanje; raba njegova v obrti in zdravilstvu. Pri tej točki je tudi omenil, kako je letos v 3 dneh z medom ozdravil svojega za legarjem obolelega otroka, ki mu niso zdravniški medikamenti nič pomagali, in kako je ozdravil nekemu kmetu živinče, ki

je imelo velikansko bulo na vratu in nad katerim je bil posestnik že popolnoma obupal.) 6. Pitanje (špekulativno) čebel z medom. (pomladi in deloma tudi poleti — z ajdovim medom.) 7. Satovje. 8. Prezimovanje. 9. Paša in njen namen. 10. Razkazovanje najvažnejših čebelarških orodij. (Z. netalnica, naprava za umetno satovje, topilnik za vosek, pihalnik itd.) 11. Ogleđ čebelnjaka (140 panjev). Temeljitemu govoru in izvrstnemu strokovnjaku naše polno priznanje! Govor bodi v zgled in posnemo pri sestavljanju predavanj o priliki učit. zborovanj. V prostranih gornjih sobanah gostilnice. F. Fajdige, kjer smo bili za nizko ceno izborno postreženi (pravi naši prijatelji upoštevajo naše siromaštvo že pri računu jedil — to smo letos ponovno opazili) in kesneje v gostilnici I. Šege se je po obedu razlegala marsikatera pesem umetna in narodna, in čulo tudi nekaj krepkih napitnic. Predsednik Tomšič je napil navzočnemu gosp. Pogorelcu, c. kr. pošt. adjunkt v p., tov. Jelovšek kranjskemu žilavemu učiteljstvu, tov. Gregorač štajerskemu učiteljstvu in kesneje došlemu dr. Schiffrerju, ki je že večkrat enemu ali drugemu izmed nas pokazal v dejanju sočutje zaradi naših škandaloznih plač, in ta učiteljstvu, rekoč, »da pojdimo med narod, kažimo mu svoje rane in uslišati nas mora!«

Tako nam je na dan tretjega letošnjega stanovskega praznika zopet za trenutek utihnil vihar obupa, ki ga le s težavo še zadržujemo in ki sili in ki bo prodrl na dan, ako se v kratkem ne razjasni temno obnebe deželne naše zbornice in ne napoči svetli dan materijalnega vstajenja.

Lepe porcije finega rožnega medu nam je dal darežljivi tov. Vrbič na ponudbo, česar smo se v prav obilni meri poslužili — dal Bog, da bi ga nam i deželni očetje letos naklonili, če že ne finega, pa vsaj dobrega! Saj so ga dali nabirati po čebelah s Kamna in po čebelah v »Slov. Narodu«.

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 13. oktobra, ob 2. uri popoldne pri Sv. Jurju ob Taboru. Vzpored: 1. zapisnik; 2. »Živahnost v šoli«, podava tovariš Kramar; 3. slučajnosti. A. Farčnik, t. č. predsednik.

Odbor učiteljskega društva za ormoški okraj se zahvaljuje vsem onim, ki so na ta ali oni način pripomogli, da je društveni koncert s sodelovanjem dične mestne godbe varaždinske — v Ormožu 8. septembra t. l. tako krasno uspel. Največja hvala gre v prvi vrsti slavnemu občinstvu od blizu in daleč, sosebno iz Hrvaškega, ki nas je obiskalo v tako mnogobrojnem številu; posebno še odličnemu pevskemu društvu »Vila« iz Varaždina, ki se je radevolje odzvalo za krasne vloge.

Hvala bodi izrečena tudi vsem gospicam za požrtvovalno prodajo šopkov in šaljive pošte, kakor vsem cenjenim vrlim pevkam in čvrstim pevcem, ki jih je tako spretno vodil gospod tovariš Domicijan Serajnik.

Hvala še enkrat vsem!

Na Humu, dne 20. septembra 1904.

Adolf Rosina,
tajnik.

Anton Porekar,
načelnik.

Primorsko.

Zborovanje učiteljskega društva za sežanski šol. okraj bo dne 20. vinotoka 1904, ob 10. uri prep. v Duvljar. Dnevni red: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Overovljenje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Učiteljski konvikt. (A. M.) 4. Odborov predlog o gmotnem stanju. 5. Referat: »Ljudski učitelj in kmetijstvo. F., V. Predlogi (glej § 23.) in petje. (Pesmarice seboj!)

Na obilno udeležbo vljudno vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Družba sv. Mohorja nam je poslala svoj knjižni dar za l. 1905. Že danes lahko rečemo, da gre med letošnjimi knjigami prvenstvo »Lisici Zvitorepki«, ki jo je napisal učitelj Josip Brinar.

„Zvonček“ ima v 10. številki vsebino: 1. Jutro. Borisov. Pesmi. 2. Gospod, ki je imel rad otroke. Ivo Blažič. Povest. — 3. Murček — morilec. Modest Pesem s tremi podobami. — 4. Volk na solinah. Ivo Pravljiča. — 5. Sosedov in naš. Samko Cvetkov Marin. Povest. — 6. En sam pogled . . . Ivo Trošt. Povest s podobo. — 7. Boj z muhami. Fran Voglar. Povest. — 8. Zakaj paglavci? Ivo Trošt. Povest s podobo. — 9. Pouk in zabava. — Priroda. Ant. Kosi. Uglasbena pesem. — Najvišja železnica. — Od kod imamo domačo zelenjavo? — Narodnosti v Evropi. — Besedna naloga. — Rešitev.

Ročni zapisnik z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južnem Stajerskem in Primorskem in z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva za šolsko leto 1904—1905. Letnik XI. Sestavljen Štef. Primožič, vodja kranjskega ustanovnega zavoda za gluhoneme v Ljubljani. Cena: za 75 učencev kron 1'40, za 100 učencev kron 1'50, za 125 učencev kron 1'60, za 150 učencev 1'70 itd. Naročnikom šolskih tiskovin 40 h ceneje. V Postojni. Tiskal in založil R. Šeber. 1904. — Ta temeljito in jako praktično sestavljen ročni zapisnik najtopleje priporočamo. Naj bi ne bilo slovenske učiteljice in slovenskega učitelja brez njega!

Borisov: V zarji mladosti. Zbirka pesem in povestic za šolsko mladino. V Kamniku 1904. Natisnil in založil A. Slatnar.

Tretja zbirka učnih slik po podanih hospitacijah krškega in litijskega okraja. Izdal Ljudevit Stiasny. Cena 1 K 50 h. Dobiva se pri R. Šeburu v Postojni.

Vestnik.

Čekovni promet učiteljskega konvikta. Gospod Fran Luznar, nadučitelj na Primskovem, 4 K; g. A. Cvar, učitelj v Vel. Poljanah, 2 K; gđc. Mici Kratner, učiteljica v Vodichah, 2 K; g. Julij Slapšak, nadučitelj v Vodichah, 2 K; g. Janko Toman, nadučitelj v Moravčah, 5 K; gosp. Franjo Dular, učitelj v Vavti vasi, 2 K; g. Karel Završnik, učitelj v Dupljah, 2 K; gđc. Nina Rott, učiteljica v Krašnji, 2 K; g. Franc Zorè, učitelj v Šmartnem pri Tuhinju, 5 K; g. M. Peterlin, učitelj na Studencu, 2 K; gđc. Herma Širnik, učiteljica na Studencu, 2 K; g. Fr. Scheschark, nadučitelj v Kočevju, 2 K; učiteljstvo iz Starega trga pri Ložu, in sicer: g. Jakob Žebre, nadučitelj, 2 K; g. Ferdo Wigele, učitelj, 2 K; gđc. Ivana Perušek, učiteljica, 2 K; g. Anton Šeme, učitelj, 2 K; gđc. Justina Kozamernik, učiteljica, 2 K; gđc. Pavla Lampe, učiteljica, 2 K; gđc. Berta Rössmann, učiteljica, 2 K; učiteljstvo na Igu, in sicer: g. Fran Trošt, naduč., 2 K; gđc. Jenica Zemljan, učiteljica, 2 K; gđc. Ernesta Jamšek, učiteljica, 2 K; gosp. Martin Humek, nadučitelj v Boh. Bistrici, 2 K; gosp. F. Gregorač, nadučitelj v Dolenji vasi, 2 K; g. I. Zupančič, učitelj v Dolenji vasi, 2 K; učiteljstvo v Selcih (p. i. gg. Stanonik, Peče in Jeglič) 6 K; g. M. Kabaj, nadučitelj v Begunjah nad Cerknico, 2 K; gosp. Ivan Cerar, učitelj na Crnučah, 2 K; g. Anton Žibert, nadučitelj na Ježici, 2 K; g. Josip Franke, nadučitelj v Št. Petru pri Novem mestu, 2 K; g. Ivan Mandeljč, nadučitelj v Sodražici, 2 K; g. Mijo Vrbič, učitelj v Sodražici, 2 K; g. Stanko Legat, učitelj pri Sv. Gregorju, 2 K; gđc. F. Clarici, nadučiteljica v Kočevju, 2 K; gđc. A. Kočevnar, učiteljica v Kočevju, 2 K; gđc. F. Junowicz, učiteljica v Kočevju, 2 K; gđc. L. Murgel, učiteljica v Kočevju, 2 K. Učiteljstvo I. mestne d. lj. šole v Ljubljani, in sicer nadučitelj Jakob Dimnik ter učitelj Ivan Belè, Juraj Režek, Jakob Pretnar, Luka Jelenc, Jakob Furlan, Fran Galè, katehet Anton Cadež, Vendelin Sadar in Jos. Pavčič vsak po 2 K; g. Ivan Schmeidek, učitelj na Rovih, 2 K; učiteljstvo v Št. Janžu na Dolenjskem, in sicer g. V. Bercè, nadučitelj, 2 K; g. A. Bercè, učiteljica, 2 K in g. J. Vrbič, učitelj, 2 K; g. Ivan Demšar, nadučitelj v Šmarjeti, 2 K; gđc. Milka Aschman, učiteljica v Šmarjeti, 2 K; g. Peter Repič, nadučitelj na Uncu, 2 K; g. Makso Bajec, učitelj

v Št. Vidu nad Cerknico, 2 K; g. Bezeljak Ivan, učitelj v Hotederšici, 2 K; gđc. Fr. Zamljeu, učiteljica v Boh. Bistrici, 2 K; gđc. M. Zele, učitelj v Begunjah n. Cerknico, 2 K.

Vydova tovarna žitne kave v Pragi 50 K; gđc. Josipina Arcetova v Ljubljani 20 K; g. dr. Karel vitez Bleiweis Trsteniški, primarij itd. v Ljubljani 10 K; Ivan Bahovec, molar in posestnik v Ljubljani, 20 K; g. Ivan Gregorčič, c. kr. notar v Žužemberku, 10 K; g. dr. I. Konvalinka, zdravnik v Žužemberku, 10 K; g. Josip Vidmar, dežnikar, posestnik in občinski svetovalec v Ljubljani, 10 K; gosp. Janko Rajar, c. kr. okr. živinozdravnik v Litiji, 5 K; g. Josip Ferlič v Višnji gori 2 K; g. dr. Štefan Kraut, c. kr. okrajni sodnik v Logatcu, 2 K; gospod P. Drenik, vaditelj »Sokola« v Ljubljani, 2 K.

Učiteljski konvikt. Učiteljsko društvo za goriški okraj 100 K na račun pokroviteljnine. To vsoto je zložilo učiteljstvo goriškega okraja pri uradni okr. učit. konferenci. K tej svoti so prispevali po 10 K c. kr. okr. šolski nadzornik g. Fran Finžgar, g. Ignacij Križman, nadučitelj v Dornbergu in gđc. Kristina Doljak, učiteljica v Solkanu; po 5 K pa gospa Leopoldina Krstnik, učiteljica v Pevni in Alojzij Urbančič, nadučitelj v Mirni. — Pošiljatelj gornje vsote nam piše: »To je začetek — upam pa, da bo vedno bolje, ker simpatije za izvrstno idejo rastejo.« — Prav tako. Le navdušeno naprej za blagor in srečo učiteljskih sirot in otrok! Ob praznovanju 40letnice Fr. Waišla, nadučitelja v Hrušici v Istri, so zložili jubilentovi prijatelji 8'30 K.

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Od 1. vinotoka so se vrnila te-le kolekte: a) Kolekta št. 2, ki jo je prepisala gđc. Avgusta Mattanovič, nabiral pa nanjo g. Fran Bergant, občinski svetovalec in posestnik v Ljubljani. b) Kolekta št. 27, na katero je nabiral v ptujski okolici učitelj Josip Gorup. c) Kolekta št. 28, katero nam je vrnilo s prilogo vred šolsko vodstvo na Hajdini v ptujskem okraju. Živilci nabiralci, darovalci in nasledniki! Na Štajerskem naša »kolekta poštnih znamk« vrlo napreduje. Marljivo je seveda tudi kranjsko učiteljstvo, s Primorskega se nam je pa vrnila še ena kolekta. Prepričani pa smo, da je tudi primorsko učiteljstvo vneto in navdušeno za »učiteljski konvikt«. Najboljši dokaz temu sta zbirki učiteljstva tolminskega in goriškega okraja. Čujemo tudi, da se že delajo v nekaterih okrajih na Primorskem priprave za koncerte na korist »učiteljskemu konviktu«. Na Štajerskem sta se priredila že dva taka koncerta. Poroča se nam, da je bil gmoten uspeh obeh koncertov prav povoljen. Iz kozjanskega okraja na Štajerskem je vrnil g. nadučitelj Mirko Moric kolekti št. 11 in 12 s prilogo. Živilci! Le vztrajno naprej po tem potu za blagor naše dece.

Za rezervni zaklad je nabral gospod Ivan Lukman, učitelj v Šoštanju, povodom zborovanja »daleškega učiteljskega društva 5 K 20 h.

Osebnosti na Kranjskem. Dosedanji učitelj-voditelj v Preserju, Matej Berce, je imenovan v enaki lastnosti za novo enorazrednico v Grosupljem. Marija Novakova je resignirala na svoje mesto v Cerknici; tjakaj je imenovana izprašana kandidatinja Antonija Hribarjeva. Provizorična učiteljica Friderika Kalmusova pride na trirazrednico v Gorje. Ivan Eppich je imenovan za začasnega učitelja v Staro Loko.

Kazen namesto plače. Kakor poroča hrvaški učiteljski list »Napredak«, imajo tudi hrvaške oblasti za učitelje vedno hitreje pri roki paragrafe, naredbi in kazni kakor izboljšanje gmotnega položaja. Deputacija učiteljstva v dugoselskem okraju je izročila nedavno ondotnemu poslancu župniku Šnapu prošnjo, da jim vlada ustanovi nagrado za orglanje. Poslanec je to prošnjo osebno izročil in priporočil vladi. Dolgo časa ni bilo o tej prošnji ne duha ne sluha in že so se prosilci bali, da se je kje izgubila. Čez dva meseca so dobili učitelji, ki so prošnjo podpisali, od davčne oblasti v Zagrebu plačilni nalog za plačanje 16 K, ker ni bila prošnja kolkovana. Učitelji pa so lahko potolaženi, da je prišla prošnja vsaj do davčne oblasti, v ostalem pa: plačaj in molči!